

प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि, २०६९

स्वीकृत मिति : २०६९/११/०८

प्रस्तावना:

राष्ट्रिय कृषि नीति २०६९ को दफा ३१ मा उल्लेखित प्राङ्गारिक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न प्राङ्गारिक खेती गरी कृषि वस्तु निकासी गर्ने उत्पादन क्षेत्रमा उत्पादित कृषि वस्तुहरूको गुणस्तर प्रमाणीकरणको लागी टेवा पुर्याउने उद्देश्यले नेपाल सरकारबाट आ.व. २०६६/०६७ देखि हालसम्म प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यात गर्नको लागि प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउँदै आएकोले सो रकमको व्यवस्थित एवं पारदर्शी रूपमा सदुपयोग गरि त्यस्ता प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने प्रकृत्यालाई सहज बनाउन वाञ्छनीय भएकोले नेपाल सरकार, कृषि विकास मन्त्रालयले यो “प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि, २०६९” स्वीकृत गरी लागू गरेको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यो कार्यविधिको नाम “प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि, २०६९” रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा-

(क) “प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन” भन्नाले नेपाल सरकार, कृषि विकास मन्त्रालयद्वारा जारी गरिएको “प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन प्रणालीको राष्ट्रिय प्राविधिक मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०६४ ” बमोजिम उत्पादित कृषि उत्पादन सम्झनुपर्छ। सो शब्दले प्राङ्गारिक प्रशोधित कृषि, वन, तथा पशुजन्य उपज समेतलाई जनाउनेछ।

(ख) “प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण” भन्नाले अग्रिम रूपमा पहिचान गरिएको एवं विश्वासिलो प्रक्रिया अपनाई कुनै प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको निर्धारित गुणस्तर कायम गर्नका लागि पुरा गर्नुपर्ने शर्तहरू पुरा गरिएको छ भनि प्रमाणीकरण निकायले दिने लिखित सुनिश्चितता सम्झनुपर्छ।

(ग) “प्रमाणीकरण निकाय” भन्नाले प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन भनी बजारीकरण कार्यका लागि उत्पादन, प्रशोधन, परिचालन, लेबलिङ्ग र आयात कार्यको मूल्याङ्कन गर्ने निकाय सम्झनुपर्छ।

(घ) “प्रमाणीकरण शुल्क” भन्नाले प्रमाणीकरण निकायले प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण गरे वापत लिने शुल्क सम्झनुपर्छ। सो शब्दले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा लाग्ने खर्च समेत जनाउनेछ।

(ङ) “निर्यातकर्ता” भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान प्राप्त गर्न चाहने प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यात गर्ने व्यक्ति, संघ संस्था, सहकारी संस्था, कम्पनी एवं निजी फर्म सम्झनुपर्छ।

(च) “समिति” भन्नाले दफा ५ को उपदफा १ बमोजिम गठीत प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान निर्देशन समिति सम्झनुपर्छ।

३. प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान प्राप्त गर्न चाहने निर्यातकर्ता छनौटका आधारहरु : (१) निर्यातकर्ता प्रचलित कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायमा दर्ता एवं नविकरण भएको हुनु पर्नेछ । साथै आवेदनको साथ नियमित कर तिरेको प्रमाण समेत संलग्न गरेको हुनु पर्नेछ ।

(२) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातकर्ताले प्रमाणीकरण शुल्क भुक्तानीका लागि आवेदन गर्दा प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण गरेको प्रमाण एवं निर्यातित बस्तुको परिमाण र मूल्य खुल्ने गरी भन्सार विन्दुबाट निर्यात गरेको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) अनुदान माग गर्ने निर्यातकर्ताले आफूले निर्यात गर्न चाहेको प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन अनुमानित निर्यात परिमाण र मूल्य खुलेको लिखित विवरण अनुदान भुक्तानी गर्ने निकायमा भुक्तानी माग गर्नु भन्दा कम्तिमा ६० दिन अगावै दर्ता गर्नु पर्नेछ । प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान माग गर्दा सम्पूर्ण प्रमाणहरु संलग्न राखी सोही आ.व. को जेष्ठ मसान्त भित्र अनुदान भुक्तानी गर्ने निकायमा आवेदन गरि सक्नु पर्नेछ । उपरोक्त विवरण अन्तर्गत निर्यात योग्य प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन वा संकलन गरिने क्षेत्र र कृषक समूह सम्बन्धी विवरण समेत पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) निर्यातित प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन नेपाल सरकारको प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन प्रणालीको राष्ट्रिय प्राविधिक मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०६४ मा व्यवस्था भए अनुसारको सम्बन्धन प्रदायक निकायबाट सम्बन्धन प्राप्त गर्ने कुनै अन्तर्राष्ट्रिय तथा स्थानीय प्रमाणीकरण निकायबाट प्रमाणित गरिएको हुनु पर्नेछ । राष्ट्रिय प्राङ्गारिक कृषि सम्बन्धन प्रदायक निकायबाट कार्यविधि तयार भई सम्बन्धन प्रदान गर्ने कार्य प्रारम्भ नहुँदा सम्म अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धन प्राप्त प्रमाणीकरण निकायबाट भएको प्रमाणीकरणलाई नै मान्यता दिई कार्य संचालन गरिने छ ।

४. प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराइने आधार तथा विधि : (१) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको निर्यात प्रवर्द्धनका लागि निर्यातित प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको प्राङ्गारिक प्रमाणीकरणमा लागेको खर्च अनुदान स्वरुप भुक्तानी गरिने छ ।

(२) अनुदान प्राप्त गर्ने निर्यातकर्तालाई निर्यात परिमाण र मूल्यका आधारमा प्रति इकाई बस्तु निर्यातका लागि वजेटमा व्यवस्था भए बमोजिम पहिलो वर्षको लागि शत प्रतिशत , दोस्रो वर्ष पचहत्तर प्रतिशत र तेस्रो वर्ष देखि जतिसुकै वर्ष भएतापनि पचास प्रतिशत प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराइने छ । प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान दिई वचत हुन आउने रकम प्राङ्गारिक कृषक डायरी, फरमेट छपाई, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तालिम, आन्तरिक र बाह्य निरिक्षण आदिमा अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

(३) प्रमाणीकरण शुल्क वापतको रकम भुक्तानी दिँदा निर्यातित प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको कृषक सहकारी मार्फत प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यात भएमा सो आर्थिक वर्षमा भएको कूल निर्यात मूल्यको तिस प्रतिशत सम्म , सहकारी-निजी साभेदारी कार्यक्रम अन्तर्गत कृषक समूह/सहकारी मार्फत निर्यात भएमा बिस प्रतिशत सम्म , र निजी क्षेत्रबाट निर्यात भएमा दश प्रतिशतमा नवढने गरी अनुदान दिइने छ ।

- (४) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि उपलब्ध बजेटको परिधि भित्र रही बजेट कमी भएका अवस्थामा प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान भुक्तानीका लागि रितपूर्वक पर्न आएका आवेदन अनुसार निर्यातित मूल्यको अनुपातको आधारमा रकम भुक्तानी गरिने छ ।
- (५) कृषि वस्तु निर्यात प्रवर्द्धन कार्यक्रमले प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान निर्देशन समितिको सचिवालयको रुपमा प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण वापतको शुल्क अनुदान स्वरुप प्रदान गर्न सूचना प्रकाशन गर्ने, रितपूर्वक प्राप्त हुन आएका आवेदन दर्ता गर्ने, अङ्क विभाजन सहितको आवेदन मूल्याङ्कन गरी योग्यताक्रम तोकी प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान निर्देशन समितिमा पेश गर्ने समेतका कार्यहरु गर्ने छ ।
- (६) प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान निर्देशन समितिको सचिवालयले प्रचलित आर्थिक ऐन, नियम बमोजिम भुक्तानी लेख्ने काम गर्नेछ ।

५. प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान निर्देशन समिति सम्बन्धी व्यवस्था: (१) प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि कृषि विभाग अन्तर्गत देहाय बमोजिमको “प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान निर्देशन समिति” रहनेछ ।

(क) महानिर्देशक	कृषि विभाग	- संयोजक
(ख) कार्यक्रम निर्देशक	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय	- सदस्य
(ग) प्रतिनिधि	पशु सेवा विभाग	- सदस्य
(घ) प्रतिनिधि	खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग	- सदस्य
(ङ) प्रतिनिधि	कृषि वस्तु निर्यात गर्ने संस्थाहरु मध्ये समितिले तोकेको एक जना	- सदस्य
(च) प्रतिनिधि	कृषि उद्यम केन्द्र	- सदस्य
(छ) प्रतिनिधि	व्यापार तथा निर्यात प्रवर्द्धन केन्द्र	- सदस्य
(ज) प्रतिनिधि	कृषि वातावरण तथा जैविक विविधता शाखा, कृषि विकास मन्त्रालय	- सदस्य
(झ) कार्यक्रम प्रमुख	कृषि वस्तु निर्यात प्रवर्द्धन कार्यक्रम, कृषि विभाग	-सदस्य सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको प्रमाणीकरणलाई पारदर्शी, वैज्ञानिक र सरल बनाउन निजी क्षेत्रको परामर्श सेवा लिई कृषकबाट उत्पादित प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको प्रमाणीकरण प्रकृयाको प्रारुप तयार गर्ने ।
- (ख) प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान उपलब्ध गराउन निर्यातकर्ता छनौट गर्न अङ्क विभाजन सहितको मूल्याङ्कन फारम स्विकृत गर्ने ।
- (ग) समितिको सचिवालयले मूल्याङ्कन गरी पेश गरेको योग्यताक्रम अनुसारको आवेदनहरु स्वीकृत गर्ने ।
- (घ) यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कामहरु गर्ने, गराउने ।
- (ङ) समितिले आवश्यकता अनुसार उपसमितिहरु गठन गरी सो माफत कार्य सम्पादन गराउन सक्नेछ ।

- (च) समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विशेषज्ञ तथा सम्बन्धित संस्थाका प्रतिनिधिलाइ बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
- (छ) समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (३) समितिको सचिवालय कृषि वस्तु निर्यात प्रवर्द्धन कार्यक्रम, कृषि विभागमा रहनेछ ।

६. विविध :

- (१) कृषि विकास मन्त्रालय अन्तर्गतका अन्य निकायहरुबाट प्राङ्गारिक प्रमाणीकरण शुल्क अनुदान दिनु पर्दा यसै कार्यविधि बमोजिम दिइने छ ।
- (२) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादनको प्रमाणीकरणको सम्बन्धमा यस कार्यविधिमा प्रष्ट नभएका विषयहरु प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन प्रणालीको राष्ट्रिय प्राविधिक मापदण्ड सम्बन्धी निर्देशिका, २०६४ मा व्यवस्था भए बमोजिम हुने छ ।
- (३) यस कार्यविधि कार्यान्वयनमा केही बाधा व्यवधान आइपरेमा वा द्विविधा उत्पन्न भएमा कृषि विकास मन्त्रालयले गरेको व्याख्या मान्य हुनेछ ।

७. संशोधन, खारेजी तथा बचाउ: (१) नेपाल सरकारले आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधिमा संशोधन तथा थपघट गर्न सक्नेछ ।

- (२) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त प्रमाणपत्र निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि, २०६६ खारेज गरिएको छ ।
- (३) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन निर्यातका लागि अन्तर्राष्ट्रिय मान्यताप्राप्त प्रमाणपत्र निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था सम्बन्धी कार्यविधि, २०६६ बमोजिम भए गरेका काम कारवाहीहरु यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिने छ ।